

Energiaköyhyys ja EU-rahoitus: sosiaalinen ilmastorahasto SCF

Emma Terämä
johtava asiantuntija, ympäristöministeriö

Energia-aiheinen kansalaiskokous 2.2.2025

Taustaa

Covid-pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan siivittämä nopea irtautuminen fossiilisista polttoaineista vaikuttaa eri tavoin eri

- sektoreilla
- väestöryhmissä
- alueilla.

Seurauksena nähty energia- ja liikenneköyhyyden lisääntymistä

- Suoria hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia.
- 2027 → päästökaupan laajennukselta (ETS2) odotetaan vastaavaa.

Europeans unable to keep their homes adequately warm

6.9%

in 2021

9.3%

in 2022

10.6%

in 2023

(source: Eurostat, 2024)

- SCF perustettiin tasaamaan näitä vaikutuksia, joita nähtiin kotitalousten tasolla mm. lämmityksen ja liikkumisen saralla.
- Kuitenkin huomioitava, että eri Euroopan maat hyvin erilaisessa tilanteessa.

Sosiaalinen ilmastorahasto ja EU-asetus

Sosiaalinen ilmastorahasto, Social Climate Fund (SCF), asetus (EU) 2023/955

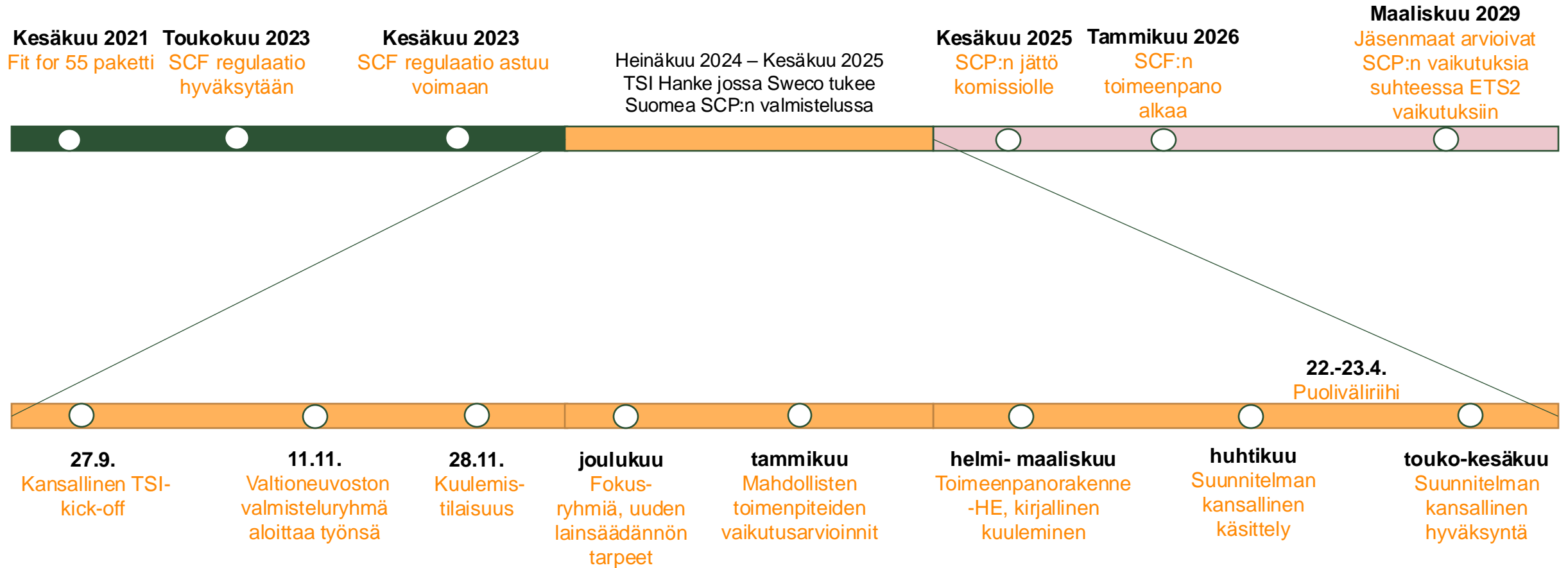
- Kytkeytyy ehdotukseen päästökaupan laajentamisesta (Emissions Trading System, ETS2) tieliikenteeseen, rakennusten erillislämmitykseen ja muihin sektoreihin ja on osa FF55-valmiuspakettia.
- Rahaston tavoitteena on edistää sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymää ilmastoneutraaliuteen puuttamalla sosiaalisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä ETS-direktiivin soveltamisalaan.

Suomen saanto ja kustannus

- SCF:n kokonaisrahoitus **2026-2032** on 464 milj. euroa *sisältäen* kansallisen osarahoitusosuuden (25 %)
- Suomen maksut: 596 milj. euroa ETS2-tuloista
- Suomen saanto: 350 milj. euroa EU:sta
- 2,5 % tuloista voidaan käyttää rahaston ja toimenpiteiden hallinnointiin.

Kansallisen suunnitelman aikajana

Mikä on SCP – ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelma?

SCP eli ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelma

Suunnitelmaan on sisällyttävä kansallisia toimenpiteitä ja investointeja, joilla (3, 4, 7 artiklat)

- (a) puututaan hiilen hinnoittelun vaikutuksiin haavoittuviin ryhmiin;
- (b) varmistetaan kohtuuhintainen lämmitys, jäähdytys ja liikkuminen nopeuttaen samalla ilmastotavoitteiden saavuttamista;
- (c) katetaan energiatehokkuus, rakennusten perusparannukset, päästötön ja vähäpäästöinen liikkuminen ja liikenne ja vähennetään energia- ja liikenneköyhien määrää;

ja jotka ovat yhteensopivia ”ei merkittävä haittaa” –periaatteen kanssa.

Suunnitelman toimittamisen määräaika Euroopan komissioon on 30.6.2025

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmat toimitettava yhdessä voimassa olevien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisen kanssa. Kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa on jo katsaus rahaston yhtenä painopisteenä oleviin energiaköyhyysongelmiin.

Reunaehdot

- Suunnitelmien tulee olla linjassa EU:n ilmastotavoitteiden kanssa, olla vaikutuksiltaan pitkäkestoisia ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista
- Suunnitelmien tulee vastata päästökaupan laajennuksen (ETS2) vaikutuksiin **haavoittuviin ryhmiin**, jotka on suunnitelmassa kuvattava
- Hallinnollinen taakka ja kustannus kasvavat sitä mukaa mitä enemmän (lukumääräisesti) on
 - Toimenpiteitä
 - Tuensaajia
 - Tukiviranomaisia (tuen jakajia).

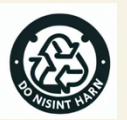
Reunaehdot: Ei merkittävää haittaa (Do no significant harm) DNSH

Komissio on julkaissut DNSH-ohjeet, joissa rakentamisen ja liikenteen sektoreille spesifit vaatimukset

- Sektorikohtaiset ehdot kytkeytyvät pääosin käytetyn energiamuodon päästöihin / fossiilisuuteen; myös kaukolämmön ja –jäähdytyksen sekä biomassan käytön tulee täyttää DNSH kriteerit
- Uusiutuville ja puhtaille energiamuodoille ei tyypillisesti tarvitse DNSH-arviota

DNSH kattaa kuusi ympäristötavoitetta

1. ilmastonmuutoksen hillintä
2. ilmastonmuutokseen sopeutuminen
3. vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele
4. siirtyminen kiertotalouteen
5. ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
6. biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojele ja ennallistaminen

Lopulliset DNSH-muotoilut vielä tulematta komissiosta.

